

BARBA NAPULION
Vesela igra u jednom činu

Prizor prvi

Odvjetnik i Napulion Telić

Odvjetnik: Izvolite sjesti, gospodine Napulione.....

Napulion: Ešt - na tako glasno!

Odvjetnik: (tiše) Vi, dakle, gospodine Teliću, ne čete da se zna za vaše pravo ime?

Napulion: Tako je! I ne će biti teško. Oдавle sam otišao mlad. Ima već punih četrdeset godina, da me od moga roda nije niko vidio. Ja sam za one moje rođake, puki stranac, pa mi ne će biti teško da izvedem, što sam naumio.

Odvjetnik: Vi želite, dakle svojim ljudima da - kako se ono kaže - pogledate što dublje u srce?

Napulion: I u dušu - da! Daleko u svijetu sakupio sam lijep imetak. Doba je, rekoh, da ga podijelim sa najvrijednijim od svega roda. Zato sam vas i zamolio da u svoja pisarnu pozovete evu moju rodbinu.

Odvjetnik: Do koji čas bit će vam svi ovdje. Nego - zar je bi bolje bilo, da se za neko vrijeme nastanite u ovom našem mjestu i da nesto izblize posmatrate život vaših rođaka, pa da onda odlucite, kome ćete namijeniti dio svega imanja?

Napulion: Vrijeme je i za nas, Amerikance, ovac.....

Odvjetnik: A što će onda biti, ako između vaših rođaka ne nadjete nijednoga koji bi bio dostojan vaše pažnje?

Napulion: Vi ih poznate, gospodine diktore?

Odvjetnik: Donekle.... Neki se od njih neprestano vucau po sudovima, pa imam prilike da vidim što šta.....

Napulion: Vrlo dobro! Prema tome vi biste meni mogli dati i dragocjenih obavještenja?

Odvjetnik: Ne će biti od potrebe. U mojoj se sobi, onamo preko, čuje sve što se ovdje govori, i ja se nadam, da će vas vaši rođaci, kad se budu ovdje okupili, obavijestiti mnogo bolje nego li bi to mogao ja da učinim. Shvaćate li?

Napulion: Nikad boljel! Jer da vam prave kažem - ne bih rad, da moj novac dođe u ruke nekem sebienjaku, egoistu, koji ne gleda nego svoj džep i.....

Odvjetnik: Čini mi se da ih čajem... Jest - ovamo, gospodine, ovamo.....
(zamaknu kroz lijeva vrata.)

Prizor drugi

Kuzma i Tonca

Kuzma: Ne ovili mi tuljesi li čula?

Tonca: Ulazi za njim: Ne viči! Ovako te molim....

Kuzma: Rekao sam: Ne sanovjetaj!

Tonca: Ahi!

Kuzma: (Oponašajući je): Ahi!

Tonca: Što će biti, ako je opazio, da ga nisi pozdravio?

Kuzma: Što ćeš da bude? Ili ga se ja bojim!

Tonca: Ali on je tvoj direktor, Kuzme!

Kuzma: On je direktor općinske kancelarije, a ne moj.

Tonca: Ali Kuzme! Zar nisi i ti općinski činovnik?

Kuzma: Ja sam od danas gospodin Kuzma Tolić, privatni!

Tonca: Kako si ono rekao?

Kuzma: Pri-va-ti-ć! Čovjek koji žive od dolara, reše kupone, ješe najfinije stvari i ništa ne radi - da, to ću ja biti danas. Pri-va-ti-ć! Ah, da nije kojih desetak godina prije odnio vrag onog našeg barba Napuliona!

Tonca: Kuzme, ovako te molim!

Kuzma: Koliko otrova manje bio bih progutao! I žuči! Sad svejedno što je prošlo, prošlo je! "adije gledajmo u ono, što je pred nama, čim mi se danas igroje dolari, smjesta ću pohitatij na općinu i reći: - Na tu vam je moja služba! Puckam na vas i na nju. Držite je! Da- tako ću im reći a onda svakoga dne oko podna - ete mene pred općinom, s najfinijim cigarom u ustima, sa cilindrom na glavi, u rukavicama... a direktor - ili kako ga danas zovu - rukovodilac - neka se grize od bijesa i zavisti!

Tonca: Ali kuzme - ti govoriš, kao da su ti oni dolari već u džepu. I kao da osim tebe barba Napulion nije imao nikoga drugoga od roda.

Kuzma: Zar nikomina ma ja nisam najbliži rod? Sin je inog mu brata? Pa ta ste i vas dvoje: ti i naš sin Luđoviko. Ako ja ne dobijem sve, dobit ćeš ti, dobit će i on - ono ga, upravo dolazi!

Prizor treći
Kuzma, Tonca i Luđoviko

Luđoviko: Bezobraznik!

Kuzma: Tko to?

Luđoviko: Onaj - ujak - Bernarde!

Tonca: Što ti je učinio?

Luđoviko: Ništa!

Kuzma: Što ti je rekao?

Luđoviko: Ništa!

Tonca: E onda št o se ljutiš?

Luđoviko: Poznaj ja njega. I prije nego li zine, znam što misli. Onaj njegov perugljivi smjesak- on.....

Tonca: Bogat je - dobro mu ide, zato je i objestan.....

Kuzma: I ti hoćeš tim da ga opravdaš?

Tonca: Ne - ja samo govorim.....

Luđoviko: Svoju objest neka drži među zubima, inače bi se moglo dogoditi.....

Kuzma: Ah, jedva čekam, da ih ponizim - da ih vidim, kako se u prahu savijaju, uvijaju i previjaju od zavisti i zlobe! Ne- tu nema druge: Ja moram naslijedit sve, do posljednjeg centezima- sve! Pa da onda videl!

Luđoviko: Vi tako, ali i ujak Bernarde, naprćio je nos tako, kao da će on sve naslijediti.

Kuzma (smije se)

Ludoviko: ~~napuštanje~~ Vi se smijete, a mene je strah.

Tonca: I mene!

Kuzma: (Smije se.)

Ludoviko: (nervozno): Taj mi vaš smijeh ide u nerve. Pitam: Otkud vi znate da ćete bas vi sve bastiniti?

Tonca: To bih i ja htjela da znam.

Ludoviko: Da, otkud vi to znate? Tko je vama to rekao?

Kuzma: Moja pamet! Moj zdrav razum!

Ludoviko: To nije dosta!

Kuzma: Zar nam nisu oci bili braća?

Ludoviko: Pa što zato? Treba čuti papir, kako on pjeva. Operuku!

Kuzma: Pa čut ćemo!

Ludoviko: Hoćemo kada bađe prekasno!

Kuzma: Kako prekasno? Tebi se mijesša!

Ludoviko: Ako nas u oporuci nema? Ni vas, ni mene ni majke?

Tonca: To i ja pitam!

Kuzma: Što? Nas - u oporuci - da nema?

Ludoviko: Sve je moguće!

Kuzma: I opet velim: tebi se mijesša!

Ludoviko: Recimo, da je barba Napulion u svojoj oporuci prešao zaista i preko vas i preko mene i majke - što onda?

Kuzma: Što onda? Pobijše bih oporuku, dok je ne bih sasvim oborio u prah. Prizvao bih se na najvisu istanau. Prikazao bih sucima i vijelome svijetu, tko je bio i kakav je bio onaj neki Napulion-Tolić. Kao dječak - najveći ni-stavae u mjestu, pravi niskoristi, vagabundi!...

Tonca: Čuti, čovječe! Šta bi da te tko čuje?

Kuzma: Neka čuje! Pitali ste me : što bih , da vi ili ja ne dobijemo ništa - i sada odgovaram: Prikazao bih ga nekim nastranim tipom, nekim cudakom, lunatikom, manijakom, neodgovornim individuumom, koji je osobito u posljednje vrijeme svog života pokazivao simptome progresivne paralize ... znam ja, kako se pobijaju oporuke,.....

Ludoviko: A dokazi? Liječničke (uvjerenje? mišljenje?)

Tonca: To i ja pitam....

Kuzma (srđito): Ama što pitaš? što se ti razumiješ u to? (Ludoviku) no da čujemo sada tvoju pamet i što bi se po tvom sudu moralo da uradi?

Ludoviko: Što? Trebalo bi nastojati, da ni u kojem slučaju ne ostanemo praznih ruku.

Tonca: A to - to!

Kuzma: Hm!

Ludoviko: (oponaša ga) Hm! hm! Sada - pošto ste odbili svu rodbinu od sebe! Da li je na priliku trebalo, da se svadjate s Doroteom i Klementom?

Kuzma:

Kuzma: Pa što bi nam one pomogle?

Luđoviko: Šta ja znam?

Kuzma: One dvije guske?

Luđoviko: Još smo na vrijeme da se nagodimo s njima.

Kuzma: Kako? Molim - da čujemo!

Luđoviko: Svaki od nas treje morao bi da se dogovori posebice sa svakom od njih.

Kuzma: Tako? Da čujemo, kako bi glasila ta pogodba?

Luđoviko: Evo ovako: Slušaj - Doroteo ili Eke Klementino - već koja nam se prva namjeri: Sreća je hirovita. Moglo bi se desiti, da je barba Napulion mene izabrao za bastinika, a moglo bi se dogoditi, da je na tebe dao njegov izbor. Šada: ako ti dobiješ sve, a ja ništa, dat ćeš polovicu meni, ako ja dobijem sve, a ti ništa, dat će ja tebi.....

Kuzma (skoči kao uboden: Štooo? Ja da dijelim s ovim ili onim - svejedno s kim U oporuci, recimo, stoji: Kuzmi Toliću ostavljam - stotisuću dolara...
Te ja - dok su oni dolari još topli - otkinom polovicu i treim k Doroteji:--
- ovdje vam nosim, frajle Dorotea, pedeset, -ili koliko već- tisuća dolara..
Molim vas uzmite ih. Nije mnogo, ali je od srca..... Pa da nisu ljudi!

Luđoviko: Ali oće.....!

Kuzma: Arčild! Ne, dragi! Što dobijem, hoću da bude moje, samo moje - jesi li me razumio? Hoću da budem gospodin, da mi se svi klanjaju, da mi svi zavide, da pucaju od jeda!

Luđoviko: Ali oće.....

Tonca: (zalomi rukama) Kuzme!

Kuzma: Hoću da ih ponizim. U prvom redu onog čangrižljivog direktora....

Tonca: Do kada ćeš tako, Kuzme?

Kuzma: Do sudnjega dana! Učiniš ću ga manjim od makova zrnca! Uh! Kad se samo sjetim, što sam pod njim morao sve da izduram! Ona njegova vješta zajedanja i gresitosti! Toliću, pogledajte, što ste ovdje načerkali! Toliću, tu se ne pusi! Toliću, i danas ste zakasnili za cijelih deset časaka! Toliću, -ITD. itd. A ja gutaj, dusi, gusi, da ne svishes! I ti bi (Luđoviku) da ja s nekim dijelim! Nego - što je ovo? Gdje je taj testament! Što čekaju? Kakav je ovo način? Idem da pogledam. (Zamakne na vrata desno)

Prizor četvrti
Tonca i Luđoviko

Tonca: Kakav ti je. Nepepravljiv. Osoran. I kad nešto zebije u glavu.....

Luđoviko: Jest, ali otkle to, da zbog njegove tvrdoglavoosti moram ja da ostanem na suhu? Meni treba novaca, Vi mamice, znate i vieste. Vi znate, da za mene postoje na svijetu same dvije vrste ljudi. Jedni - koji su se rodili zato da rade. I drugi - koji od toga tuđega rada imaju svu korist. I ja idem u ovu drugu kategoriju. Pitam vas: mogu li ja, čovjek stvoren ni za kakav posao, da slušam od jutra do mraka: Ajdemo naredi onamo! Ajdemo na udarnički rad ovamo! I sve onako gratis et amoris? Ne - rad na kakav bio, plaćen ili nenagrađen - nije za mene. Zato ja hoću da sibam odavle. Što prije!

Tonca: Kamo?

Luđoviko: Kazao sam vam već toliko puta: U Ameriku.

Tonca: Pa ni u Americi ne teče mod i mlijeko?

Ludoviko: Znam! a znam i nešto druge: Ima u Americi ljudi, koji moraju da rade, ali ima i onih, koji od toga tajnjeg rada vuku svu korist. Ja sam od teže druge kategorije. Ali da od toga brasnja bude korist, meni treba kvasec, a taj kvasec - to su dolari, što će se danas ovdje dijeliti. I ja hoću da sebi svoj dio osiguram - ovako ili onako. Stvar sam dobro razmislio i mogu vam reći da sam već i bacio prve udice. Sada ću da vidim, dali su ribice zagriscle. Cini mi se da dolazi Dorotea, Molit ću vas, namice, da se za čas zaklonite za ona vrata tamo...

Tonca: Idem - idem, da držim oca pod okom. Ne bih htjela da u naglosti što god izvali ----- (zaklekne za vrata)

Prizor peti
Ludoviko, malo zatim Dorotea

Dorotea: Zar nema nikoga?

Ludoviko: Ima - ima....

Dorotea: A-ti si? Gdje su ostali?

Ludoviko: Šta će nam oni? Ili nam trebaju svjedoci za naš razgovor?

Dorotea: Za kakav razgovor, Ludoviko?

Ludoviko: Zar se više ne sjećáš, što si mi jutros rekla? Hoćeš li da te podsjeti

Dorotea: Znam ja, kako je bilo! Jutros si me zaustavio

Ludoviko: (smjeshći se): na trgu--

Dorotea: I stao se da nešto mucas....

Ludoviko: Bio sam neizrecivo uzbuđen, Doroteo.....

Dorotea: A ja čisto zaprepaštena---

Ludoviko: Ne! Uzbuđena si bila i ti. Jer na koliko ja mgcao, ti si ipak iz onog mog mucanja zazabrala, pogodila, da te volim. Oh da znas - kako!

Dorotea: (oziruci se plaho oko): Ludoviko!...

Ludoviko: Ah ta tvoja smetnja! Da znaš, kako ti divno pristaje! Mogu li se dakle nadati? Jutros si mi rekla, da ćeš razmisliti!

Dorotea: Pa ovo nije mjesto, Ludoviko.... Svaki čas mogao bi neko da bane....

Ludoviko: Pa ja i ne pitam druge ne samo jednu riječ - kratak odgovor: mogu li se nadati?

Dorotea: Ali zar ne uviđáš, Ludoviko, da je sve to tako nenadano - gotovo neočekivano?

Ludoviko: Pa ljubav i jeste kao iskra, kao mánja, kao grom. Odjednom doleti, udari, a da ne znas kako ni od-kuda. Doroteo, reci, ljubis li me?

Dorotea: Ali-ja - ja se bojim.....

Ludoviko: Čega? Ljubavi? Nje se bojiš? Radije blagoslovi trenutak, kad se u tebi pojavila! - Ti sutis i pustas, da se u meni srce izdire, Doroteo? Sutis i pustas da mi se u meni srce izdire, Doroteo, ja te vruće molim (Klekne) na koljenima te molim i zaklinjem, da me oslobodis máka, Doroteo, hoćeš li biti moja?

Dorotea: Za ime Božje- ako te tko vidi!

Ludoviko: Reci hoćeš li?

Dorotea: Ta-ta-ta visiš i samah (sakri sebi rukama lice)

Ludoviko: Što? Ja se dakle nisam prevatio? Ti me ljubiš? Ti? (ljubi joj ruku)

Dorotea: Joj! Što te radiš? Ustani!

Ludoviko: (ustajući): Doroteo - ljubice moja!

Dorotea vrlo uzbuđjena nakon stanke: Jednome se čudim: to što si baš ovaj danasnji dan odabrao za-----

Ludoviko: Objasniti ću ti i to. Danas smo pozvani da čujemo oporuku barbe Napoleona. Mnogi znaju kazu da ćemo mi, naša kuća, dobiti sve. Razumjet ćeš: mi jedini nosimo njegovo ime. Ovo što ću ti sada reći, činić će ti se možda ponešto pretjerano. Nege što ćeš: svi to ne znaju, tvrde, da sam ja kao što se ono kaže- glicena skrupuloznost. Ja sam se u kratko rečeno, bojao da bi me ti - kad bih još koji dan pećkao- uzela moga novca radi, a ne mene radi.

Dorotea: Ah, kako si dobar, kako si plemenit, Ludoviko!

Ludoviko: A dobra i plemenita si i ti, moja Doroteo!

Dorotea: Oh, da znaš, kako sam sretna!

Ludoviko: (Pogleda kroz prozor): Piše! Klementa-----

Dorotea: Joj, da me vidi, kamo ću sad?

Ludoviko: Eno tamo (pokazuje srednja vrata) Zbogom, zlato!

Dorotea: Do viđenja, sree!

Prizor šesti
Ludoviko i Klementa

Ludoviko: Napokon! Ah, Klementa, da znaš, kako te željno iščekujem. Posvuda te tražim - čitavo jutro..... Htio bih da čujem jednu tvoju riječ-----

Klementa: Koja riječ?

Ludoviko: Pa-ona --- Ajde, Klementa - ne muči me! Za čas nagnut će ovamo sjijet a ja bih htio prije da imam tvoj odgovor na moje jućerasnje pitanje. Ti znaš----

Klementa: Znam, da si se htio malo pošaliti-----

Ludoviko: Nemoj tako, Klementa! Ja sam te pitaoš hoćeš li biti moja?- a ti si mogla na meni vidjeti, da sva moja sreća, sav moj život zavise o tvom odgovoru.

Klementa: Sve je to tako naglo, Ludoviko, i čudno, da mi se čini kao šala neka.

Ludoviko: I ti još sumnjaš! I ne vidiš ili ne ćeš da vidiš, kako sree moga. Za zar je moguće da ti tako njezna i mila na osjećas, ne vidiš, što ja u ovaj mah sve trpim. Ah ova strahovita neizvjesnost! Ako još malo potraje ubit će me. Klemento - smiluj mi se i reci, mi da ti je draga, da ti je mila ova ljubav moja! Reci!

Klementa: (smučena) Zar uistini.....?

Ludoviko: Ah, Klementa, ponovi to još jednom! Zar uistini? Kolike li miline u te dvije riječi! Ne meni druge ne treba. Uvjerio sam se, da je moja ljubav našla odjeka u tvom sree - i ja više na pitam.

Klementa: Meni je ...ni sama ne znam, kako mi je, sve je to došlo tako naglo. Otkuda to tako iznenada, Ludoviko?

Ludoviko: Romcu i Juliji trebao je samo jedan pogled- i pred njima se otvorilo nebo. Pa to i jeste ona prava ljubav: nebo vedro, a ljubav sine poput munje i gotovo!

Klementa: Ah, kako lijepo govoriš, Ludoviko. Baš sam sretna!

Ludoviko: A što ću tek ja da kažem. (uze joj ruku i poljubi je)

Klementa: (sva se uzvrpolji) Čujem glasove.

Ludoviko: Sad mi još jedno reci: Hoćeš li biti moja?

Klementa: Ludoviko!....

Ludoviko: Reci: hoćeš li?

Klementa: Ta i sam vidiš----

Ludoviko: Joj, srećni moje zlatno!

Klementa: Samo tiho -----(zamakne u stranu)

Ludoviko: (prema općinstvu): Ma sam ih ugrijao!----

Prizor sedmi
Ludoviko, Klementa, Kuzma, Tonca, Bernardo i Dorotea.

Kuzma: (ulazeći) Što je od te operuke? Do kada ću još morati da čekam? Kakav je to red! Kakva točnost!

Tonca: Kuzma! Ovak o te molim!

Kuzma: Što? A je li ovo pristojno-----?

Bernardo (upade): A znate li pak vi, što to znači: pristojnost?

Kuzma: S vama ne govorim!

Tonca: Ali Kuzme-----

Kuzma: Hoćeš li već jednom prestati s tim svojim vječitim: Kuzme!Kuzme!
(Svi posjedaju)

Dorotea (tiho Ludoviku): Držimo se podalje - da ne dađemo u oči.

Ludoviko: Tako! Tako zlatno moje!
(sutnja, Kasljucanje. Ludoviko fučka)

Kuzma bernardu: Što me gledate?

Bernardo: Ja vas?

Kuzma: Vi mene- da!

Bernardo: Ili je to neko čudo! I mačka gleda papu, pa-----

Kuzma: Mjerite riječi!

Tonca (zalomi rukama): I nikada kraja! Ah!

Kuzma: Kad ćeš već jednom svršiti tim svojim vječitim uzdisanjem! Mene ovdje vrijeđaju, a ja da sutim!

Bernardo: Jeste li ga čuli? Kao vuk iz priče! Terorizira sve i još se tuži, da mu drugi smetaju. Zar ne vidite, kako ste smješni?

Kuzma: A vi bezobrazni!

Bernardo: Znamo mi, gdje vas boli! (prema ostalima) Gospodinu je krivo; što smo mi još živi, i da nije on sam tu da pobere bastinu barbe Napuliona.

Kuzma (skoči na noge i pograbi stolicu) Još jednu riječ i razlupat ću van glavu!

Tonca (skoči i uhvati ga za lakat) : Ma što te je to snažko dozeo!

Bernardo: Ili je ovo prvi put!

Kuzma: (Hoće opet da digne stolicu, ali mu Tonca ne da): Držite me!

Bernardo se smije, a Kuzma sve veoma bjesni i više: Držite me!

Tonca: Ludoviko, pridrži ga!

Dorotea i Klementa: U pomoć, ljudi!

Kuzma (spusti se na stolicu): Grdoba jedna!

Prizor osmi
Predjašnji. Marijan i Milka.

Milka: Smrt fašizmu!

Marijan: Sloboda narodu!

Kuzma: Što će pak ovi tu?

Marijan: Što i vi.

Milka: I nas su pozvali.

Kuzma: Tko vas je pozvao?

Marijan: Tko i vas!

Kuzma: Vi nemate ovdje šta da tražite. Mora da je neka zabuna.

Bernardo se smije.

Marijan: Kakva zabuna! Zar nismo i mi u redu s pokojnim baronom Napulionom?

Tonca: Alaj reda: devet juha jedan makaran!

Marijan: Čini se, kao da vam se taj makaran ne da niz grlo! No, ne-budi vas strah! Nas dvoje, ova moja drugarica Milka i ja ne tražimo mnogo: Stotinjak dolarica, toliko da popravimo kuću, što nam ju je fašist razorio. Je li tako, Milko?

Milka: Tako je, moj Marijane! Samo da nam je krov nad glavu. Ostalo će providjeti ljubav. (spustajući se na stolicu pjeva: Marijane---

Kuzma: Hoćete li prestati?

Bernardo: Ne slušajte ga. Pjevajte dalje!

Kuzma: Držite me!

Marijan i Milka pjevaju. Pod kraj pjesme Marijan poljubi Milku.

Dorotea: Pi!

Klementa: Je li to način?

Ludoviko: Sramota!

Tonca: Zar nemate gdje da se cmokate, nego li tu pred nama!

Milka: Molimo oprostiteš nismo znali da je tuđa sreća ljudima tako sazorna! (pjevaju)

Kuzma: Pakli!- Ali gdje je taj prokleti testament!

Tonca: Tihol! Dolaze!

Prizor deveti
Predjašnji, Ođvjetnik i barba Napulion.

Ođvjetnik: Ovo je gospodin Mister Thompson iz Amerike. On će vam prāčitati
opisnu vāsega pokojnog rođjaka, Napuliona Polica
(ustane svi osim Kuzma. I opet sjednu.)

Kuzma: Već je vrijeme.....

Tonca: Imaš malo obzira barem sada, Kuzme!

Kuzma: Nemam vremena da gubim!

Bernardo:

Ni ja nemam vremena, pa se ne derem kao vi!

Kuzma: Što se vi mijesate u moje poslove!

Bernardo: Hoću da vas poučim, da je vrijeme, što ga ja gubim!

Kuzma: A zar ono, što ga ja gubim nije mojem mojem!

Bernardo: Nije vaše, već općinsko.

Kuzma: Općinsko?

Bernardo: Da, jer vi ste općinski pisar.

Kuzma: Držite me!... Pisar? Čekaj! Sjutra nećeš govoriti tako! Ajde počinimo
već jednom!

Ođvjetnik Napuliona: Gospodine, izvolite sjesti za ovaj sto. A vama (zakraši
rukom) dobra vam sreća! (ode)

Kuzma: Moje vrijeme da nije moje vrijeme!

Bernardo: Tihol Mir!

Kuzma: Puko kao cvrčak! Amen! (ulazi Keko Panća) Što će pak ovaj tu?

Keko Panća: Kade j'on gospodin od pištamenta?

Kuzma: Išći ga!

Napulion: Evo me! Što želite?

Keko Panća: A vi ste to? (sjedne) Dobro! Dobro!

Kuzma: Što-? Kako - dobro!

Bernardo: Tko te je zvao?

Ludoviko: Kakva posla imaš ti ovdje?

Dorotea i Klementa: Da - kakova?

Keko Panća: Ovakovega! (namjesti se udobnije na stolici)

Kuzma (ustane) Čuj, Keko Panća! Ako te ja zgrabim z ovemi mojmi rukami----

Tonca: Si šal čal!

Bernardo digna svoj štap: Pogledaj ovu palicu!

Keko Panća: Ča će mane ta vača palica!

Ludoviko: Bacite ga van!

Kuzma: I još se ne miče!

Keko Panća: Dragi vi sedite i stojte s mirom!

Bernardo: Ovo je moja zadnja: Graš van ale rei!

Keko Panća: Ču poč , kada budem videl, ča piše va pištamentel

Kuzma : Držite me!

Ludoviko: Što se tebe tiče naš kćerka testament?

Keko Panća: Ta je lepa! Ču da znam, ča mi je pustil pokojni barba Napulion!
(svi se smiju)

Dorotea: Ste ga čuli!

Klementa! Ste ga videli malo?

Keko Panća: Ča se smejete, kako toliki trubili! Ča mislite da pokojni Napulion ni bil nijednemu drugemu barba nego vam?

Napulion: Ali koje pravo imate vi na baštinu pokojnoga Napoleona Tolića?

Keko Panća: A ča pitate? Ča ne znate, da je moja pokojna nona bila sestra----

Bernardo: Dosta je togal

Ludoviko: Van s njim!

Kuzma: Što čekate? Ja samo pitam - što čekate?

Bernardo: Ala van! (Bernardo, Ludoviko, Dorotea, i Klementa guraju ga k vratima)

Svi: Van! Van! Van! (samo Marjan i Milka ostanu na mjestu i smiju se)

(KekoPanća dok ga guraju): I vi ne verijete, da je moja pokojna nona bila sestra od kunjadine maceho od prve zeni jednoga zermana od pokojnoga barbi Napuliona.---

Svi: Van! Van! (Guraju ga napolje.)

Keko Panća: Dobro! Dobro! Sada grom po svedočahstova, pak čte benj videt, je i bila ale ne moja pokojna nona sestra od kunjadine-----
(Ostalo se izgubi iza kulise)

Prázor deseti
Predjašnji bez Keka Panće

(opet zapreme svoja mjesta)

Kuzma: Još i on! Kao da nema dosta izjelica----

Bernardo: Vi me i opet provociraže!

Kuzma: Marim ja za veg kao i za lanjski snijeg! Nego - do kad ćemo još čekati? Hoćemo li već jednom wuti tu oporaku ili ne?

Napulion: (Prebire papire) Samo čas! Samo čas!

Klementa Dorotei: pokazujući na Marjana i Milku, što tih o razgovaraju:)
Molim te ono vladanje!

Klementa: Upravo skandalozno!

Bernardo: Tihol

Kuzma: Mir!

Tonca: Ah, kako mi srce lupal

Milka se osmjehnu Marjanu: i meni!

Svi: Mir!

Napulion čita): Ima li za čovjeka na svijetu nešto ljepše i milije od njegove rodbine?

Kuzma: Baš lijepa stvar rodbina! Sama suvišna poznanstva!

Bernardo: Mir!

Napulion čita: Nažalost - ja nisam nikada okusio toga milja, te slasti.

Glasovi: Siromah barba!

Kuzma: Ali koga će nam wraga ta filozofija! Ja bih već jednom htio da vidim što u onoj proklesnoj oporuci piše.

Bernardo: Umaknuš!

Napulion: Moja se rodbina nije nikada propitala, jesam li gdje živ ili mrtav.

Kuzma: Ili sam ja mogao znati, kuda se on potuca!

Tonca: Kuzme!

Bernardo: Birajte izraze! Jeste li čuli?

Kuzma: A vi ne zabadajte svuda taj vaš kravi nos!

Ludoviko/ više iza svega glasa) Mir!

Napulion: No sasvim tim, hoću da moje imanje ostane mojemu rodu.

Klementa i Dorotea: Dobri barba!

Tonca: Bog te nebeski pomiluj!

Bernardo: Ajde ne kukajte tu!

Napulion: Ja bih mogao svoj novac da podijelim među svoju rodbinu - na jednake dijelove.....

Kuzma: To nikako! Nikako! Ili sve ili ništa!

Bernardo: Znači - sve za onoga gospodina tamo! (pokaže na Kuzmu) - a za nas rogi!

Napulion: Medjutim držim, da od takvog drobljenja ne bi niko imao koristi, zato sam odlucio da bastinikom izvjesnog dijela mog imatka imenijem-----

Kuzma: Mene!

Bernardo: Mene!

Dorotea: Mene!

Napulion: Jednoga jedinoga izmedju mojih rodjaka.

Kuzma: "a čujem!

(Pomicanje stolica. Svi hoće da budu bliže, da boljeć uja)

Napulion/ Svota, što sam je namijenio svome rodu u baštinu iznosi jednu stotinu i pedeset tisuća dolara.

(Svi osim Marjana i Milke skandirajući) sto-pede-set ti-su-ća do-la-ra!

Marjan i Milka ih oponašaju: Stp pedeste tisuća dolara!

Kuzma, Što se rugate?

Marjan: Mi se ne rugamo. Računamo, koliko bi se s tim dolarima moglo popraviti kuća, što su ih fasisti spalili ili inače razorili.

Kuzma: Što se nas tiču tuđe prušeno kuće!

Klementa skine s rukava flor i baci ga na tle): To mu budi!

(To isto učini i Dorotea)

Luđoviko: Što je ovo? Kakva je to oporuka?

Kuzma: Šuti, bene! Bit će više za nas! Naprijed!

Bernardo: Ali gdje su panduri, da u ovoj sinagogi učine malo reda!

Kuzma: Jezik za zube!

Napulion: Moji nećaci Marjan -----

Marjan: Evo nas!

Napulion: ---i Milka mladi su i vrijedni. Vole se i u svojoj će ljubavi naći potpunu sreću, tako da im mojih novaca i ne treba.

Marjan: Ipak bi nam stotina dvije dolara dobro došlo! Za porušenu kuću, da je opet dignemo.

Milka: Ostavi, Marjane! Kad smo bili u šumi s partizanima, koliko puta nismo imali gdje da sklonimo glavu, pa smo ostali zivi. Nije ni u novcu sva sreća!

Kuzma: Kiselo groždje!

Marjan: HENNNNNNaše groždje je uvijek slatko, zar ne Milkice? (poljubi je)

Glasovi: Pi! Sramota! (vi odvrću lica s negodovanjem)

Napulion: Moj rođjak Bernardo ima već sada preko četiri tisuća dolara prihoda. Više mu ne treba. Dokazao je, da pretjerana bogatstva kvare krv, truju duše kaljaju čud -----

Bernardo: Osta stojeći kao da još nešto čeka.

Kuzma veselo trije ruke: Sađ je na meni red. Glorija, ljudi, glorija!

Napulion: Mom rođjaku Luđoviku-----

Bernardo: A ja? Zar ja ne dobivam ništa?

Tonca: Ništa pa ništa!

Bernardo skine sa rukava flor i baci ga na tle: Na!

Kuzma: Tonca, ti imaš uvijek kod sebe bočicu valerijane. Natoci gospodinu nekoliko kapi!

Bernardo: To nije oporuka: To je pčosta neukusna sprdnja!

Kuzma perugljivo: Baš tako! Baš tako!

Luđoviko: Prestani već jednom! Čitajte naprijed: Rođjaku Luđoviku-----

Napulion: -- Mom rođjaku Luđoviku dajem-----

Luđoviko: Sve!

Napulion: Dajem savjet -----

Luđoviko: Sto? Savjet? Do đjavola i savjeti! Meni treba novaca, a ne savjeta!

Napulion!-- Savjet da se u budće lati jkakva posla, a da ne živi na račun drugih.

Luđoviko: To je uvreda!

Bernardo: To je istina!

Ludoviko: Šutite vi tamo! (baci flor na tle)Fuji!

Tonca: Primiri se Ludoviko! Tu smo još ja i otac.....

Napulion: Moja rođica Tonca-----

Tonca: Joj, kako mi srce udara -----

Napulion: Moja rođica Tonca dobra je ženica -----

Tonca: Bog te pomiluj, kako me se lijepo sjećaš

Ludoviko: Pričekajte, pa da vidite, kakvo će ali odjednom izbati odnekuđ!

Napulion: U nje je srce meko-----

Tonca: Ne hvalim se, ali svi znate, da se nisam nikada zanjerila ni mravu.

Bernardo: Trebalo bi pitati mrave!

Kuzma: Mir!

Napulion -- I ljubezniva i čedna - barem izgleda tako!

Ludoviko: Vidite li, kako već skreće?

Napulion: Ali ----

Ludoviko: No- nisam li rekao? Nisam li rekao?

Bernardo: Pukol!

Napulion : Ali upravo u toj njenoj velikoj ~~mišljenju~~ dobroti počiva i njezina velika slabost.

Tonca: Ne razumijem-----

Bernardo: Razumjet ćete već.

Napulion: I mene je strah, da ne bi imala dosta snage oduprijeti se svom si-
nu Ludoviku, kad bi od nje tražio novaca . I time iako neizravno, podupirala
bi njegov nemar i lijenost.

Ludoviko: Krasno je mišljenje imao moj dobri barba o meni!

Bernardo: Kao da ste svaki dan igrali zajedno - tarok.

Tonca: Po tome noću ni ja dobito ništa?

Bernardo: Ne dragal!

Napulion: Kako vidate---

Tonca: Lijepol Baš lijepol! Ovako nas za nos vući! Neke hvali Bogu da nije
živ(Skine flor i baci ga na tle)

Kuzma: A sada?

Napulion: Mom rođjaku Kuzmi Poliću ostavljam sve -----

Kuzma skoči na noge uzme stolicu , zaplče :Hurra!

Bernardo: Pa je i moguće. Onaj oraguntan pa da baštini sve!

Kuzma: E Tonca? Nisam li ja rekao - Hurra!

Klementa i Berotea: Čestitamo! Čestitamo!

Kuzma: Hvala! Hvala! Sve strijele nebeske! Sto- pe- de -set ti-su-ća
do-la-ra! Tonca! Sine! Hurra!Hurra!

Napulion: Molim još samo dva rećka----

Bernardo: Oho!

Ludovika: čemu?

Kuzma: Nema tu više ni rećka ni dva. Gotovo je! Samo vi meni brojite pare, a za druge ni brige me! Vidisi! Domalo bit ć pođne. Hoću da idem pre općinu da pokazem onom zajedljivom rćkovođicu, tko je Kuzma Tolić. Eh, da mi je već sada imati jednu finu limuzinu- Pullman, jedan auto-salon, pa da mu stanem pred nos! Ajde: Gđje je novac? Meni se zuri!

Napulion: Molim vas, strpite se još samo časak, dok proćitam ovo par rijeći.

Kuzma: Rećao sam - ne treba! Suvišno! ~~Nek se proćite Mir!~~-----

Bernardo: kako ne treba! Kakvo suvišno! Nek se proćite Mir!

Tonca: Pusti Kuzme, nek proćital!

Kuzma/ Gluposti! "ar nije čisto i bistro rećeno, da ostavlja sve meni?

Napulion: Ipak molim

Kuzma: Ajde dakle - ali živo!

Napulion: Mom redjaku Kuzmi Toliću ostavljam sve----

Kuzma: No sad vidite!

Bernardo: Mi još ne vidimo ništa!

Napulion: Ostavljam sve samo ne novac.

Kuzma: Što? Što ste rekli?

Bernardo: Hurra!

Kuzma: Držite me!

Toncahoće da umiri Kuzmu: Kuzme!

Kuzma: je li pišano ili ne, da mi ostavlja sve?

Napulion: Samo ne hovac----

Bernardo: opeñaša: Samo ne hovac..

Kuzma: Onda što?

Tonca: Strpi se, Kuzme, Mođda ti ostavlja kakvu veliku palaću u Americi, kakav veliki brod ili takv štto?

Kuzma: "a ću novac! Dolare! "esi li razumjela?

Napulion čita: Novaca mi ne ostavljam, jer bi se tako izobjestio, da ne bi pred njim nitko imao mira ni pokoja.

Kuzma: Puše puše.

Bernardo: Kako ge je dobro poznavao barba Napulion!

Napulion: Još jedan rećak i bćt ć gotovo! (ćita) Za uspćmenu pak ostavljam mu hlaće i postole, u kojima sam prvi put stigao u Ameriku----

Kuzma: Dosta! Dosta! Nek djave nosi njega i njegove hlaće! Što se kesite tvi tamo?

Bernardo: Tonca, vi imate uvijek kod sebe flašicu valerijane. Natćcite gospćdinu nekoliko kapi!

Kuzma: Držite me! (Ustane)

Ludoviko također na nogama Napulionu: A sada recite vi nama: Tko je baštinik?

Napulion: Nitko!

Ludoviko: Tako? A sašte ste nas onda zvali? Gdje je novac?

Napulion: "e znam!

Kuzma: Taj testament ne valja!

Ludoviko: Sve je to nekakva vaša glupa šala, za koju ćete odgovarati pred sudom-

Klementa: Ludoviko!

Ludoviko: U zatvor!

Dorotea: Umiri se, zlato moj! Sva sreća nije u novcu. Što ć nam novac, dok se mi ljubimo?

Klementa: Štećujem? Jesi li pri pameti?

Dorotea Klementi: To pitam i ja tebe!

Klementa: Čuješ li je?

Ludoviko otresite: Do vraga!

Dorotea: Sad imaš!

Klementa: Ludoviko, a naša ljubav?

Kuzma: ja protestiram protiv te i takve šporuke!

Ludoviko Napulionu: ~~Štećujem?~~ To su nečisti posli!

Dorotea ~~Štećujem?~~ Njezina Ljubav (smije se)

Klementa: Ludoviko: hoću da ovaj beni u obraz kašes -----

Kuzma: Sveđj udara šakom po stolu)

Ludoviko: Napulionu: Gdje je novac?

Dorotea Ludoviku: Kad već hoće da zna, reci joj, da se nas dvoje volimo!

Ludoviko: Ja ću tužiti!

Dorotea: Ludoviko!

Ludoviko: Dajte mi je nom mira, gaske jedne!

Dorotea: Grozne! Ti si kriva!

Klementa: Oči ću ti iskopati!

Bernardo: (Postavi se između njih) Ej polako! Koliko graje, a da bi zašto!

Kuzma: Ja hoću da imam kako je pisano : sve!

Bernardo: I ja hoću da imam, što ne ide. Dvih stopešeset tisuće dolara!

Kuzma: Što po kojem pravu?

Prizor jedanaesti
Predjasnji i odvjethik

Odvjetnik : Drugovi i drugarice!

Kuzma: ja nisam nikome drug, jeste li me razumjeli?

Klementa : NI je drugarica!

Odvjetnik: Smirite se!

Napulion tiho odvjjetniku: Krasna svojta!

Odvjetnik tiho: Fina čeljad! (Glasno) Malo prije stigla je iz Filadelfije, nova operuka pokojnoga Napuliona Tolića, operuka, koja poništije ovu prvashju.

Svi osim Marjana i Milke: Aaaa!

Kuzma: Da je nije sam poništio, Poništio bih je ja!

Svi kupe pobacane "flore" i ponovo ih navlače na rukav.

Dorotea prema Ludoviku: Naka samo dobijem pa da mi se osvetim.

Ludoviko: Bio sam tako uzrujan! Prosti, Doroteo!

Klementa: Ah, samo da dobijem, pa da mi pokažem, ko je guska!

Ludoviko: Klementa, ti ne znaš, koliko te volim -----

Odvjetnik: Dobra vam sreća svima! (ode)

Prizor dvanaesti
Predjasnji bez odvjjetnika

Kuzma: Hoćemo li već jednom?

Bernardo: šutite!

Napulion! (čita): Dugo sam razmišljao: što ću sa omo stopedeseć tisuća dolara i kome da ih ostavim?

Kuzma: Ne bih ja toliko razmišljao. Znam što bih uradio

Bernardo: Hm!

Napulion čita: Nakon ozbiljnog i dubokog razmišljanja došao sam na misao, da će biti najbolje ako spomenutu svotu od stopedest tisuća dolara ostavim--

Kuzma: Meni!

Bernardo: Meni!

Napulion (čita) ---onomu, koji je najbolje i najvjernije živio i radio prema mojim principima...

Kuzma: Koji je pak to vrug?

Napulion: Ja sam, mogu reći, malone sav svoj život sproveo daleko od svoje zemlje, među narodima zapadne kulture-----

Dorotea uzdahne! Ah zapadna kultura!

Marjan i Milka je oponašaju prehemažući se: Ah zapadna kultura!

Ludoviko: Mir!

Napulion čita: I tako sam ja postao čovjek svjetski. Amerikanci me držali rođenim Amerikancem, Englezi - rođenim englezom.

Kuzma: Ali jabihtio vidjeti dolare - Dolare-----

Tonca: Kuzma!

Bernardo: Tiho!

Napulion čita: Pa najzada sam čisto zaboravio da sam se nekoga dalekog dana i ja rodio tamo negdje na obali Jadranskoga mora.

Klementa: Pa i ja bih voljela da sam se negdje drugdje rodila.

Dorotea: A što ću tek ja da kažem! Dali su se gdje vidjele dvije duše ovako srodne, kaosto je ova moja i ona barbe Napuliona!

Ludoviko: A ja i danas pjevam njihove pjesme: "It is long way-----"

Bernardo: Pa svi smo mi za njih!

Tonca: I još ih čekamo -----

Marjan u čije ime govorite?

Kuzma: Šutite vi tamo!

Napulion čita: Kada sam pak negdje u početku rata čuo, da su se ljudi moga kraja---povukli u sume, kaosto su to nekada činili hajduci, sav sam se zgrozio i zgranuo sam se na engleski: Shoking! To je strasno! I ja sam se još vecma pritajio. Nisam htio, da svijet zna, da po krvi pripadam i ja onim ljudima onim novim, kako se govorilo hajducima.

Ludoviko: Pa ni mi nismo htjeli da čujemo o njima. Koliko puta su me zvali da pođem k njima, no ja svaki put - jok!

Klementa: I mene su zvali, ali ja sam se radije prijavila u ambulancu k Njemcima za bolnicarku.

Dorotea: A ja sam bila prva, što sam ošla Todtu, I bože sačuvaj da bi tko preda mom na niti spomenuo partizane i njihovu sumu. Zato mi i govore da sam reakcija.

Klementa: I meni.

Milka: Da, ali kad su nas partizani oslobodili, vi ste bile prve u kolu, ste smo ga igrali na žrgu.

Dorotea: Lažes!

Marjan: A ti (pokazuje na Ludovika) Kad su došli ovamo partizani, kako si se ono oko njih umiljavao i uvjeravao ih, da ćeš dati sve od sebe i sve ukolo govorio: Smrt fasizmu Sloboda narodu?

Ludoviko: Ja?

Bernardo: TI da-ti! Dobro ti je odrapio!

Ludoviko: A vi? Ili ste zaboravili -----

Bernardo: Ništa nisam zaboravio! Ja sam od prvoga maha odsudio sumu i nisam htio da imam s njom posla. Kad bi dolazili k meni njihovi kuriri s nekakvim novinama, ja sam ih gonio iz kuće i prijetio sam im se, da ću ih prijaviti ako mi budu još dodijavali. Uostalom i meni svi kazu da sam reakcija. I nemaju krivo!

Tonca: Drugi su im slali u sumu hrane, robe i novaca, ali iz naše kuće nikad ni zalogaja, ni jedne krpice ni jednog centezima. A što sam ja ukolo protiv partizana sve govorila- to zna i danas cijelo naše mjesto.

Kuzma: A što ću tek ja da kažem! Svaki drugi treći dan došao bi k meni Njema Berater- s nekakvim njemackim letakom i rekao: Ovdje je opet nešto protiv partizana, prevedite to na hrvatski. I ja bih to veselo proveo. I to bi se stampalo u pet, deset hiljada komada i sa aeroplana rasipalo među narod.

Marjan i Milka: Časno djelo!

Kuzma: Vi tamo nemate što da govorite! Vi ste od prvoga početkabili u sumi kao partizani, a čuli ste kakvo misljenje ima naš barba Napulion o njima a prema tome i o svima vama. Vi sada mozete da pušete u dlane. Ja vas smatram izbastinjenima.

Marjan se i Milka smiju.

Napulion čita : I tako su iz mog starog kraja iz dana u dan stizavale vijesti sve crnije i užasnije: Brat protiv brata, pokolj za pokoljem same strahote. I meni je bilo teško. I sve sam se više pritajivao.

Tonca: Nebog barba!

Bernardo: Kako je zdravo gledao u ove naše stvari!

Klementa: To znači: imati -ono što se kaže - dobar nos.

Kuzma: Najprije da čujemo, što je u operuci, a potom ćemo tek moći da sudimo o operuciteljevu nosu. Ajde, tjeraj!

Napulion čita: I tako je to išlo iz dana u dan (kratka stanka) nego ----

[pomicanje stolica. Uzvici začudjenja]

Ludoviko: Što? Vi ste rekli -nego! Jesam li dobro čuo?

Bernardo: A jesi, jesi - tako ne čuo! Što je prije bilo - ali od sad će strah me je- biti- nego-----

Kuzma: Ne blebećite kojšta! Nek se čita!

Napulion čita) Nego nije potrajalo dugo, i ja sam mogao da razaberem i da se uvjerim kako se bas u onom mom starom kraju događaju stvari neizmjerne velike i čudesne.

Kuzma: Ma šta je ovo danas? Ili sam ja lud ili-----

Bernardo: Kako? Stvari neizmjerne velike?

Ludoviko: Ja ne razumijem ništa. Ona prva operuka bila je neki pravi galimatijas, a strah me je, da ni ova ne će biti mnogo bolje.

Napulion: Molim da me se ne prekida! (čita) Iz strahovitog krvavog mraka, što je obavijao moj stari kraj, iz dana se u dan izvijalo sve veće svjetlo. Dolazili su glasi, a prenosile ih sve novine i svi radioaparati svijeloga svijeta da se je u mojem kraju digao vanredan covjek, da se je oko njega okupilo sve što ima tuda najboljega, da svi ti ljudi cine čudesa, junastva. Da se kao lavovi bore protiv morskoga, divljeg fasizma, a za slobodu svoje zemlje i za najveće dobro svoga naroda. I doznao sam da se onaj vanredni covjek zove Tito, a njegovi divni ljudi - partizani.

Marjan i Milka zapljescu rukama: Tako je! Čast našem barbi Napulionu!

Kuzma: Divni partizani! A malo prije nazivao ih je hajducima. Ne! Ne! osjećam da sam gotov! Poludjet ću! Poludjeti pa poludjeti!

Napulion čita: Slušajući one vijesti ja sam u sebi mislio: Kako je meni ovdje u Americi lijepo i mekano, a kako mora da je teško onim našim dragim rođacima, koji se u ovaj čas bore u sumi, po onim strahovitim urvinama i gudurama! (svi se gledaju očajni, bespomoćni. Kuzma i bernardo brisu sebi znoj sa čela i pusu i prevrću očima)

Napulion čita: Što je do maladog, hrabrog Ludovika-----

Marjan se i Milka smiju.

Bernardo: Tihol!

Napulion čita) --- mislio sam mlad je, on će, kao heroj, zacijselo osvjetliti lice sebi i svemu rođu. A tako Marjan i Milka, Ali kako će jadne rođakinje: Klementa, i Dorotea i Tonca? Bernardo! Kuzma! Ne, rekoh, te ljude treba nagraditi. (Svi osim Marjana i Milke gledaju kao izbezumljeni)

Marjan: Hvala lijepa, ali Milka i ja, već smo dobili svako svoju nagradu. Objedili smo i sad živimo sretni u svojoj slobodnoj domovini. Drugo ne tražimo.

Bernardo: Pa mi vam se i divimo zato.

Tonca: Koliko puta mi je u one teške dane dolazilo u pamet? Kako ono dvoje gore u sumi? Jesu li živi? Jesu li zdravi?

Dorotea: Oh, koliko noći nisam mogla stisnuti oka misleći na njih!

Klementa: A koliko sam se puta spremala, da im pošaljem i obuće i hrane, ali uvijek bi nešto došlo.....

Luđeviko: A jko im je najviše pljeskao na dan oslobođenja, kad su ušli u naše skoloniste? To sam bio ja!

Kuzma: A ko je prvi na općini izvjesio zastavu sa petokrakom zvijezdom? To sam bio ja! Zato držim, da.....

Napulion čita---ali

Kuzma: I opet ono prokleta ali..... (komećanje i munjanje)

Napulion čita: Ali nažalost, moje su me nade prevarile. Od svih mojih rođaka samo dvoje je otislo u sumu, da se bori za slobodu svoje zemlje. A sada? Kome da namijenim onih svojih stopešest tisuća dolara?

Kuzma: Oni!

Bernardo: Njemu čsmije se

Kuzma, meni, da! Koliko puta su se Njemci vrtjeli oko mene, ne bi li ispipali stogod protiv kojeg partizana, ali ja uvijek tvrd i nijem kao riba?

Bernardo: Hm!

Kuzma: Što hm! Kakvo hm! Samo vi šutite! Koliko puta sam čuo Njemce hvaliti vas: *Jo! Jo! Dieser Bernardo ist ein gute Kerl!*

Napulion čita: A sada pitam: Mogu li ja onih sto pedeset tisuća dolara ostaviti onome, koji se sam hvali, da su ga partizani često zvali u sumu, a on njima svaki put: *Jok! Mogu li ja takvom seprtlji ostaviti svoj novac?*

Bernardo: Nikako! To je jasno! (Luđeviku) Ovo je za tebe!

Kuzma: Držite me!

Napulion čita: Mogu li ja ostaviti svoj novac onome koji je iz svoje kuće genio kutire i pbijetio im se, da će ih prijaviti budu, li mu dolazili pred oči?

Kuzma i Luđeviko Bernardu: Ovo je za Vas!

Napulion čita: Mogu li ja onih stopešest tisuća dolara-----

Kuzma: Slušajte: meni se sve čini -----

Napulion čita: Mogu li ja moj novac ostaviti mojoj rođakinji Dorotei, koja je je radije negoli u sumu k partizanima otisla k Todtu?

Dorotea: Da, ali ja sam tamo više radila na Rita nego li za Todta!

Bernardo: He!he!Ho!

Napulion: Ili da one dolare namijenim svojoj nećakinja, Klementi, koja je njeste u sumu, polazila k Njemcima, na njihove priredbe i s njima se zabavila?

Klementa: To nije istina!

Marjan: Ali nije ni Laži!

Napulion čita: Ili zar da s onim dolarima usrećim svoju rođakinju Toncu, koja je ne samo, sto nije partizanima slala ni najmanje pomoći, već ih je syuda ukolo ogovarala?

Kuzma: N^o koji te je vrag natentao, da tu blezgaš kojekakve gluposti!
(Napulionu) Etio bih znati: dali je to oporuka ili protokol nekog istra-
znog suca?

Bernardo: Sad ćete čuti....

Napulion čita: Mislio sam da ću ono stopešest tisuća dolara pokloniti mom
rođjaku Kuzmi Toliću. Ali- eno, se sam hvata da je prevodio njemacke letke
sto su ih potom njemecki avioni sipali među naroda. Mogu li ja takvom čovje-
ku namijeniti svoj novac?

Bernardo: Ni govora o tom!

Kuzma: Držite me!

Napulion: Ostaje još dvoje mojih rođjaka! Marjan i Milka. Kao neustajšivi i
pozrtvojni borci, pomogli su svetoj stvari svoga naroda i svega čovječanstva....
a moje srce i dušu moju ispunili su divnim ponosom. Njima neka je moja sve-
srdna hvala, njima neka je i ono stopešest tisuća dolara, kao mala nagrada---

Kuzma: Ali oni su već izjavili, da za one svoje u šumi ne traže nikakve nagrad

Glasovi: Da, tako su rekli!

Marjan: I pri tome ostajemo, je li Milko?

Milka: Svakako!

Kuzma: Jeste li čuli? Prema tome, ne ostaje drugo, nego da se ono stopešest
tisuća dolara namijeni drugomu - recimo - meni.

Bernardo: A zašto ne meni?

Glasovi: Ili meni ...meni....

Napulion: I ja sam, gospodo, ovime završio....

Svi osim Marjana i Milke: Kako završio?

Kuzma: A novac? Valjda ga ne ćete vući natrag u Ameriku?

Napulion: Pročitao sam vam, što je bilo u oporuci - i gotovo!

Kuzma: Kako gotovo! kakva oporuka!

Ludoviko: To nije nikakva oporuka to je prosta glupa šala.

Bernardo: Sprdnja!

Kuzma: Koju bih ja najvolio tresnuti u gubicu onom starom vagabundu Napulionu!

Ludoviko: Onaj vucibatina, koji je pred smrt htio da se snama narige.

Bernardo: Indijanae jedan!

Klementa: Sramota jedna!

Bernardo: A mi ludel! Ovako mu nasjesti!

Kuzma: Kao da nismo znali što je bio!

Klementa: I kakav je bio!

Bernardo: Raspikuća!

Ludoviko: Pijandura!

KuzmaNapulionu: A što gledate vi tu kao neko prase na sjekiru! Što? Ili ste
vi koliko bolji od onog starog slinaveca, koji vas je ovamo poslao?

Bernardo: Vi njegov ortak!

Luđoviko: Njegov sukrivac!

Napulion: Ali, ljudi, - ja sam samo izvršio

Kuzma: Što ste izvršili! Lupeštinu ste izvršili! Gadariju! Gnjusobu!

Svi osim Marjana i Milke: Ništavac! Grđoba jedna! Platit ćeš to!

Napulion: Ali -----

Kuzma: Pograbi stolicu i diže je uvis: Držite me! (Opća vika i buka)

Pre Prizor trinaesti
predjašnji i odvjjetnik

Odvjetnik uleti kroz vrata na lijevo: znate li vi tko je tu pred vama? Ljudi
Stojte! Što to radite! Ovaj covjek - ovaj stari gospodin - znate li tko je?
Pa s glavom vas barba Napulion.....

Kuzmi ispade s ruku stolica. Svi kao ne čim ošnuti: Bar-ba Na-pu-lion---
(duga sutnja)

Napulion: jest. Ja sam vaš barba Napulion.. Imao sam pšteni mamjama, srđacnu
mamjeru, a nekome od vas , a mozda i svima mljepsam zivot, pa sam zato i
stigao ovamo.

Tonca: Naš dobri barba...

Napulion: Htio sam da se uvjerim na svoje oči, hoće li m oja muka dospjeti
u prave ruke. I vidio sam --- vi dobro znate , što sam i čuo i vidio. Jedan
mladoi par unio je svjetla u moju razocarany dušu, on je sam zavrijedio onu
moju novcanu uspomenu, ali je - kaostu ste čuli - odbija. Marjane, Milko!
Razmislite jos ! ! --jedna Vasa riječ - i oni dolari bit će vasi. Marjan i
Milka stipe pred Napuliona) Marjan: Mi vam, barba, od srca zahvaljujemo na
lijepim riječima i miloj dobroti, ali nagrade primiti ne mozemo, ne da nam
duša. Čuli ste i zasto.

Napulion se izljubi s njima.

Marjan: Ne, barba! Mi ne trebamo ništa za sebe. Imamo mnogo drugova i druga-
rica, koji su uradili mnogo više od nas. Dali su svel i njihovi lijepi, mlad
zivoti, pocičaju danas u zemljici nasoj: I sve bez nagrade. Ne, barba! Ništa
nam! Ni meni ni mojoj Milki, jeli tako, Milko?

Milka: Tako je moj, Marjane, baš tako. Nego, barba, ima nešto drugo: Naša
zemlja! Naša Jugoslavija! Istra! - i sav ovaj naš kraj do Soce i preko. Dra
zemlja, a sva u ruševinama. Tu treba pomoći. Porušeno opet izgraditi, obnov
na tome se i radi. Živo, neumorno. Svi rade: I stari i mladi, i muškarci i
zene, i djeca, barba, nasi mali pioniri. I svako sa svoje dvije rodjene ruk
a te ruke, barba, izmucene, mnoge izmrcvarene. S nekim je neprijatelj fasis
otkinuo i nokte, a posao težak. Trebamo strojeva, trebamo gradje, a novaca,
od kuda: neprijatelj nas je sve opljačkao. I evo, barba, ne bude li vam tes

Napulion: Već sam razumio i odlučio. Ono stopedeset tisuća dolara upotrebi
ćemo dakle u svrhu, da nam draga zemlja opet iskršne na novo izgradjena i
porodjena. I to ćemo smjesta da uredimo tu (Okrene se k odvjjetniku) u
piserhi.

Milka: Hvala vam barba!

Marjan: I s moje strane!

Napulion: Ajdmo, dakle! (Prema ostaloj rodbini) A vama, dragi, do vidjenja
u kojoj boljoj zgodil (ode za odvjjetnikom, mMarjanom i Milkom)